Lietas arhīva Nr. CA-0292-17
ECLI:LV:LAAT:2017:1011.C12303316.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē 2017.gada 11.oktobrī

Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Ludmila Mežale,
tiesneses Valentīna Sokolova un Inguna Tabore,
ar tiesas sēdes sekretāri Daci Somu,
piedaloties zvērinātām advokātēm Guntai Vilmanei un Ritai Jurevičai,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu sakarā ar /pers. E/ un /pers. F/ apelācijas sūdzībām par Daugavpils tiesas 2017.gada 6.aprīļa spriedumu /pers. F/ un /pers. G/ prasībās pret /pers. E/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

/pers. F/ 2016.gada 29.jūlijā iesniedza tiesā prasību pret /pers. E/ par parāda 14 680 *euro* piedziņu.

Prasītāja norādīja, ka /miršanas datums/nomira viņas dēls /pers. H/. 2016.gada 25.februārī prasītāja pieteica notāram kreditora pretenziju, jo bija aizdevusi dēlam naudu 14 680 *euro* dzīvokļa /adrese A/, iegādei.

Mantojuma tiesībās uz visu /pers. H/ mantojumu 2016.gada 9.maijā apstiprināta viņa meita /pers. E/, kuras vārdā mantojumu ar inventāra tiesību pieņēma viņas māte /pers. I/.

Prasītāja 2016.gada 10.jūnijā nosūtīja atbildētājai kreditora prasījumu par 14 680 *euro* samaksu, bet atbildētāja apšauba naudas aizdošanas faktu un kreditora prasījumu uzskata par nepamatotu.

Aizdevums izsniegts pa daļām. Prasītāja 2009.gada 28.decembrī no sava bankas konta noņēma 2000 *euro* un 2009.gada 29.decembrī noņēma 2000 *euro*, un to pašu dienu vakarā iedeva tos dēlam /pers. H/. Naudu dēls pēc tās saņemšanas atdeva dzīvokļa pārdevējam. 2009.gada 29.decembrī dēls paziņoja, ka visu atlikušo summu par dzīvokli būs jāiemaksā uzreiz pēc Jaunā gada, tādēļ prasītāja 2009.gada 30.decembrī no bankas konta noņēma atlikušo naudu 10 687,13 *euro*. 2010.gada 7.janvārī – pareizticīgo Ziemassvētkos, sēžot pie svētku galda, viesu klātbūtnē prasītāja iedeva dēlam naudu 10 680 *euro*, kuru dēls pārskaitīja, kā arī pārskaitīja naudu 6000 *euro*, ko tajā pašā laikā iedeva ģimenes draugs /pers. G/. Vienlaikus dēls paziņoja, ka dzīvokļa iegādei nepietiek 4000 *euro*.

Šie apstākļi apstiprina, ka starp prasītāju un /pers. H/ noslēgts mutisks aizdevuma līgums, ar kuru prasītāja aizdeva dēlam naudu 14 680 *euro*, kuru /pers. H/ apņēmās atmaksāt prasītājai tiklīdz, kā varēs.

Faktu, ka prasītāja aizdeva naudu dzīvokļa iegādei, apstiprina arī 2010.gada 18.janvāra īpašuma pirkuma līgums, kurā pārdevējs apstiprināja, ka īpašuma pirkuma maksas daļu 16 000 *euro* apmērā saņēma pirms līguma parakstīšanas. /pers. H/ pašam nebija naudas līdzekļu tādā apmērā, lai samaksātu šo summu, neaizņemoties naudu no prasītājas un ģimenes drauga.

Naudas izņemšanas faktu apstiprina AS "Norvik banka" naudas izmaksu orderi.

Ar mantojuma iegūšanu uz mantiniekiem pāriet arī mantojuma atstājēja tiesības un saistības, tādēļ prasība vērsta pret mantojuma atstājēja mantinieci - /pers. E/.

Prasītāja, pamatojoties uz Civillikuma 701., 705., 707., 708., 711., 1943.pantu, lūdza piedzīt no atbildētājas viņas labā parādu 14 680 *euro* un visus tiesāšanās izdevumus, kā arī noteikt prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos 6% gadā no nesamaksātās parāda summas.

/pers. G/ 2016.gada 5.oktobrī iesniedza tiesā prasību pret /pers. E/ par parāda 6000 *euro* piedziņu, norādot, ka labprātīgi parāds nav samaksāts.

Norādīja, ka, pamatojoties uz 2010.gada 18.janvāra pirkuma līgumu, zemesgrāmatā uz /pers. H/ vārda reģistrēts nekustamais īpašums /adrese A/, un šī īpašuma iegādei prasītājs bija izsniedzis /pers. H/ aizdevumu 6000 *euro* skaidrā naudā, iedodot šo naudu aploksnē 2010.gada 7.janvārī, klātesošo viesu klātbūtnē. /pers. H/ šo naudu pārskaitīja, kā arī tajā pašā laikā naudu 10680 *euro* /pers. H/ iedeva viņa māte /pers. F/. /pers. H/ pārskaitīja naudu un pateica, ka īpašuma iegādei tas ir par maz, ka nepietiek vēl 4000 *euro*.

Minētie apstākļi apliecina, ka starp /pers. G/ un /pers. H/ noslēgts mutisks aizdevuma līgums, ar kuru /pers. G/ aizdeva /pers. H/ 6000 *euro* un /pers. H/ apņēmās atmaksāt prasītājam šo naudu tiklīdz, kā varēs.

/pers. H/ pašam nebija naudas līdzekļu tādā apmērā, lai šo summu par īpašumu samaksātu, neaizņemoties naudas līdzekļus no /pers. G/ un savas mātes.

/pers. G/, pamatojoties uz Civillikuma 701., 705., 707., 708., 711., 1943.pantu, lūdza piedzīt no /pers. E/viņa labā parādu 6000 *euro*, visus tiesāšanās izdevumus un noteikt prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos 6% gadā no nesamaksātās parāda summas.

/pers. E/pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Rita Jureviča rakstveida paskaidrojumos norādīja, ka atbildētāja prasības neatzīst pilnībā, apstrīd aizdevuma došanas faktu un uzskata, ka starp /pers. F/ un /pers. H/, kā arī starp /pers. G/ un /pers. H/ nepastāvēja aizdevuma tiesiskās attiecības.

/pers. H/ laika periodā no 2000.gada līdz 2005.gadam strādāja par jūrnieku un viņa mēnešalga bija 1529 USD, ko apstiprina Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2006.gada 18.septembra spriedums par uzturlīdzekļu piedziņu meitas /pers. E/ uzturēšanai. Šīs ziņas tiesa izprasīja no bankas, saņemot konta pārskatus, un tās palīdzēja noteikt viņa ikmēneša ienākumus. Tādējādi ir pamats uzskatīt, ka turpmāk /pers. H/

naudas līdzekļus neuzglabāja savā bankas kontā, bet gan mātes – /pers. F/ – kontā, jo neizslēdza, ka strīds par uzturlīdzekļiem var rasties no jauna.

/pers. H/ īpašumā bija dzīvoklis Rīgā, kuru /pers. H/ pārdeva par 30 000 *euro* jeb 21 084,12 LVL. Līdz ar to 2010.gada sākumā iegādātais dzīvoklis /adrese A/, daļēji nopirkts gan par uzkrātajiem naudas līdzekļiem, gan no naudas līdzekļiem, kas saņemti no /pers. H/ piederošā dzīvokļa pārdošanas. Tādējādi /pers. H/nebija nepieciešamības aizņemties naudu dzīvokļa iegādei.

Uzskata, ka to, ka /pers. H/ uzticējās mātei un savus naudas līdzekļus varēja uzglabāt mātes kontos bankā, apliecina tas, ka /pers. H/ norēķinu kontam bankā bija izsniegtas divas kartes - viņam pašam un mātei, kura jebkurā laikā varēja izņemt naudu no dēla konta bankā.

Lietā nav strīda, ka atbildētāja mantojumu pieņēma, izmantojot inventāra tiesības, un mantojuma kopējā vērtība ir 14 989 *euro*.

Neskaitot /pers. F/, kreditora pretenzijas notāram pieteica vēl trīs kreditori, un no mantojuma nav iespējams segt visus parādus, kā arī atbildētājai ir izdevumi, kas saskaņā ar Civillikuma 711.pantu ir atvelkami no mantojuma.

Prasības lūgts noraidīt.

Ar Daugavpils tiesas 2017.gada 6.aprīļa spriedumu noraidīta /pers. F/ prasība pret /pers. E/ par parāda piedziņu.

/pers. G/ prasība pret /pers. E/ apmierināta.

No /pers. E/ /pers. G/labā piedzīts parāds 6000 *euro* un tiesas izdevumi 191,78 *euro*, kopā 6191,78 *euro*.

No atbildētājas valsts labā piedzīta valsts nodeva 354,74 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 9,23 *euro*.

/pers. G/ noteiktas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt no atbildētājas likumiskos procentus – 6% gadā no nesamaksātās pamatparāda summas.

No /pers. F/ atbildētājas labā piedzīti ar lietas vešanu saistītie izdevumi 150 *euro,* bet valsts labā- ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 9,23 *euro*.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

/pers. H/ nomira /miršanas datums/, un atbildētāja apstiprināta mantojuma tiesībās, tostarp arī uz /pers. H/ piederošo dzīvokli /adrese A/, un zemesgrāmatā ir reģistrētas viņas īpašuma tiesības. Mantojums pieņemts, izmantojot inventāra tiesības.

Starp pusēm nav strīda, ka abi prasītāji pieteica savas kreditora pretenzijas par parāda nolīdzināšanu gan notārei, gan mantiniecei – /pers. E/.

No /pers. F/ paskaidrojumiem izriet, ka no sava norēķinu konta bankā izņemto naudu kopsummā 14 680 *euro* iedeva savam dēlam /pers. H/ dzīvokļa /adrese A/, iegādei.

Naudas 14 680 *euro* nodošanas fakts pierādīts ar tiesas sēdē nopratināto liecinieku (*/pers. O/, /pers. P/, /pers. R/ un /pers. S/*) liecībām, tomēr starp /pers. F/ un /pers. H/ nepastāvēja aizdevuma līguma tiesiskās attiecības.

Ar liecinieku /pers. P/, /pers. R/ un /pers. S/ liecībām, kā arī /pers. G/ paskaidrojumiem pierādīts, ka prasītājas ģimene nebija turīga – ģimene dažreiz aizņēmās naudu un parādus atmaksāja dēls /pers. H/, prasītājas vīrs ņēma kredītu dēla /pers. H/ kāzām, bet prasītājas dēla /pers. U/ bēres un pieminekļa uzstādīšanu apmaksāja /pers. H/. Prasītāja šos faktus neapstrīdēja.

Ar liecinieka /pers. S/ liecībām pierādīts, ka /pers. H/ finansiālās grūtības sākās tikai pēc brāļa /pers. U/, kas nomira /miršanas datums/, nāves.

Starp pusēm nav strīda un ar bankas konta izrakstu pierādīts, ka 2009.gada 19.martā par sev piederošā dzīvokļa /adrese B/, pārdošanu /pers. H/ saņēma naudas līdzekļus 42 000 *euro*. 2009.gada 25.martā viņam izmaksāti skaidrā naudā 15 900 *euro*.

Kritiski vērtējamas liecinieka /pers. P/ liecības, ka /pers. H/ vasaras sākumā no šīs summas atmaksāja viņam iepriekš (laika periodā no 2006.gada līdz

2008.gadam) vairākās reizēs aizņemto naudu kopsummā ar procentiem 12 500 *euro*, jo tam nav iegūti citi pierādījumi.

Turklāt, šīs liecības ir pretrunā ar /pers. S/ liecībām par /pers. H/ mantisko stāvokli līdz brāļa nāvei.

Tādējādi nav pierādīts fakts, ka /pers. H/ no 2009.gada 25.martā bankā saņemtajiem 15 900 *euro* veica kāda parāda atmaksu /pers. P/.

Savukārt, vērā ņemams apstāklis, ka 2009.gada 27.martā, t.i. divas dienas pēc tam, kad /pers. H/ saņēma naudu 15 900 *euro*, prasītāja iemaksāja savā kontā 14 000 *euro*.

Nav pārliecības, ka šī summa 14 000 *euro* nebija /pers. H/ par dzīvokļa pārdošanu saņemtā nauda.

Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2017.gada 10.janvāra izziņas, Valsts ieņēmumu dienesta 2016.gada 28.oktobra izziņas nevar būt par pierādījumiem tam, ka uz 2009.gada 27.martu, kad prasītāja atvēra kontu bankā un iemaksāja 14 000 *euro*, viņai bija naudas uzkrājums šādā apmērā, jo vispārzināms, ka katrai ģimenei ir arī izdevumi gan mājokļa, gan sevis uzturēšanai.

2006.gada 5.oktobra nekustamā priekšmeta pirkšanas un pārdošanas līgums apstiprina, ka prasītājas mirušās mātes īpašums pārdots par 2000 LT, un nav iegūti pierādījumi par lielāku pārdošanas cenu.

Šie iegūtie pierādījumi apstiprina to, ka 14 000 *euro*, kurus prasītāja iedeva dēlam dzīvokļa iegādei, faktiski bija /pers. H/ 2009.gada 25.martā bankā saņemtā un mātei glabāšanā nodotā nauda, nevis prasītājas naudas uzkrājums un dēlam sniegtais aizdevums.

Tā kā /pers. H/ bija naudas līdzekļi 14 000 *euro*, nav nozīmes tam, kādi bija viņa faktiskie ienākumi.

/pers. O/ liecības, kas attiecināmas uz prasītājas norādīto apstākļu pierādīšanu, nav ņemamas vērā, jo viņš ir ieinteresētā persona – prasītājas vīrs.

Pieņemami un pamatoti ir atbildētājas pilnvarotās pārstāves argumenti, ka /pers. H/ neglabāja naudu savā bankas kontā, jo tiesa lietā par uzturlīdzekļu piedziņu meitas uzturēšanai /pers. H/ ienākumu apmēru noteica pēc viņa bankas konta izdrukas, tādēļ viņš nevarēja izslēgt iespēju, ka arī nākotnē varētu rasties strīds par uzturlīdzekļiem.

Kritiski vērtējamas un mazticamas ir liecinieku /pers. O/, /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecības par to, ka 2010.gada 7.janvārī prasītāja viesu klātbūtnē iedeva /pers. H/ naudu un pateica, ka tas ir aizdevums, jo pašu prasītāju tiesas sēdē sniegtie paskaidrojumi apstiprina, ka viesu klātbūtnē prasītāja apsveica dēlu ar svētkiem un iedeva naudu, bet neteica, ka tas ir aizdevums, bet /pers. H/ pats pateica, ka atdos naudu.

Iespējams, prasītāja bija uzkrājusi 680 *euro* (starpība starp iedoto naudu 14 680 un /pers. H/ 14 000), bet, pat ja pieņemt, ka prasītāja iedeva naudu dēlam, šo naudas došanu nevar uzskatīt par aizdevumu, tas pielīdzināms dāvinājumam.

Nav iesniegti pierādījumi, ka /pers. G/, sniedzot paskaidrojumus tiesas sēdē 2017.gada 26.janvārī, bija tādā stāvoklī, ka nevarēja sniegt konsekventus paskaidrojumus. Līdz ar to /pers. G/ 2017.gada 23 martā tiesas sēdē norādītie apstākļi, ka iepriekšējā tiesas sēdē viņš jutās slikti, tādēļ varēja nepareizi kaut ko izklāstīt, nav ņemami vērā un uzskatāmi par mēģinājumu saskaņot paskaidrojumus ar lieciniekiu liecībām.

Tā kā nav iegūti pierādījumi, ka starp /pers. F/ un /pers. H/ pastāvēja aizdevuma līguma tiesiskās attiecības, /pers. F/ prasība ir noraidāma.

Vienlaikus ar lieciniekiu /pers. O/, /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecībām, kuras apstiprina abu prasītāju sniegtie paskaidrojumi tiesas sēdēs, ir pierādīts fakts, ka 2010.gada 7.janvārī /pers. G/ pēc iepriekšējās vienošanās ar /pers. H/ aizdeva viņam 6000 *euro*, kuru /pers. H/ solīja atgriezt pēc 5 gadiem. Tātad starp /pers. G/ un /pers. H/ pastāvēja aizdevuma līguma tiesiskās attiecības.

Nav nozīmes tam, kādām tieši vajadzībām /pers. H/ šo naudu iztērēja, jo aizdevuma mērķis nav noteicošais apstāklis šā līguma pastāvēšanas atzīšanai.

Līdz ar to nav ņemami vērā atbildētājas pilnvarotās personas argumenti, ka /pers. H/ pēc aizdevuma saņemšanas bankā nebija nepieciešamības aizņemties naudu no /pers. G/.

/pers. G/ prasība ir pamatota, un no atbildētājas viņa labā piedzenams parāds 6000 *euro*.

Par šo spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza atbildētājas pilnvarotā pārstāve Rita Jureviča, norādot, ka spriedums tiek pārsūdzēts apmierinātajā daļā un daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi argumenti.

Apstrīd tiesas konstatēto faktu, ka 2010.gada 7.janvārī prasītājs pēc iepriekšējās vienošanās ar /pers. H/ aizdeva viņam naudu 6000 *euro*.

/pers. G/ paskaidrojumi par lietas faktiskajiem apstākļiem jānovērtē un tai skaitā jāvērtē, vai tos apstiprina citi pierādījumi lietā.

Prasītājs tiesas sēdē paskaidroja, ka naudu /pers. H/ iedeva 2010.gada 7.janvārī, viesu klātbūtnē, turklāt uzsvēra, ka pie naudas nodošanas nekādu sarunu par atdošanu un citiem vienošanās nosacījumiem nebija.

Pretrunīgi ir prasītāja paskaidrojumi par naudas pārskaitīšanas faktu. Uz jautājumu, vai kāds aploksni vēra vaļā, prasītājs atbildēja: priekš kam, ka viņš viņam atnesa, nevis kādam citam. Savukārt uz jautājumu, vai /pers. H/ izņēma naudu no aploksnes, audioierakstā nepārprotami dzirdams, ka prasītāja saka viņam priekšā atbildi "Jā", pēc kuras prasītājs paskaidro, ka naudu izņēma no aploksnes un rokās skaitīja. Prasītājs izvairījās no paskaidrojumiem, kā tika pārskaitīta nauda, sakot: "kā viņam vajadzēja, tā skaitīja." Vēlāk norādīja, ka neatceras, vai /pers. H/ naudu skaitīja.

Pretrunīgi ir prasītāja paskaidrojumi par saviem uzkrājumiem, no kuriem sniegts aizdevums. Prasītājs atbildēja, ka aizdevums izsniegts 50 *euro* banknotēs, jo lielākus nominālus bankomāts neizdeva. Taču vēlāk, kad noskaidrots, ka 2010.gadā bankomātos *euro* valūtu izņemt nevarēja, radās paskaidrojumi par valūtas maiņas punktiem.

No minētā var secināt, ka saskaņā ar prasītāja paskaidrojumiem nekādas aizdevuma detaļas viesu klātbūtnē nav apspriestas, izskanēja tikai frāze: "kā mēs vienojāmies", un naudu /pers. H/ viesu klātbūtnē, ja arī pārskaitīja, tad tikai turot rokās.

Prasītāja aizbildināšanās, ka iepriekšējā tiesas sēdē viņš jutās slikti un varēja kaut ko nepareizi izklāstīt, vērtējama kā mēģinājums saskaņot paša paskaidrojumus par viņa aizdevumu ar liecinieku liecībām, kuri pratināti nākošajā tiesas sēdē.

Liecinieku liecības bija krasi atšķirīgas. Viņi liecināja, ka nauda tika pārskaitīta un likta uz galda, /pers. O/ pat paskaidroja, ka trauki bija novākti un puse galda bija ar naudu. /pers. P/ arī liecināja, ka nauda likta uz galda trīs kaudzītēs. /pers. S/ arī liecināja, ka nauda skaitīta 15-20 minūtes, noņemti šķīvji un nauda likta uz galda.

No prasītāja paskaidrojumiem nepārprotami izriet, ka, skaitot naudu, tā uz galda nav likta. Aizdevuma detaļas, kā atdošanas termiņš, nav apspriestas pie naudas nodošanas, kā arī nav pieminēts, ka tas ir aizdevums. Līdz ar to liecinieku liecības ir nepatiesas ne tikai daļā par prasītājas doto aizdevumu, bet arī par /pers. G/ aizdevumu. Ņemot vērā tiesas secinājumus par to, ka prasītājas no norēķinu konta bankā izņemtā nauda faktiski piederēja /pers. H/, ir neticams fakts, ka šo naudu prasītāja svētkos deva dēlam viesu klātbūtnē. Līdz ar to visi liecinieki, prasītājas iespaidoti, sniedza nepatiesas liecības tiesā.

Ja aizdevums būtu dots, tam, kādam mērķim tas būtu iztērēts, tiešām nebūtu nozīmes, taču šis arguments tika izmantots kā netiešs pierādījums tam, ka aizdevums nav bijis.

Tiesa, piedzenot no atbildētājas parādu, nav lēmusi par to, ka parāds piedzenams, nepārsniedzot mantojuma apmēru (Civillikuma 711.pants), kas iegūts ar inventāra tiesību, tai skaitā pēc tam, kad atskaitīti likumā noteiktie izdevumi.

Pirmās instances tiesa saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu piedzina no atbildētājas valsts nodevu 354,74 *euro*.

Atbildētāja ir nepilngadīga, /skaitlis/ gadus veca, kura, ievērojot savu vecumu, nav spējīga strādāt un gūt ienākumus. Viņas īpašumā ir dzīvoklis, no kura netiek gūti ienākumi. Atbildētāja turpina pildīt /pers. H/ saistības pret banku, kas arī ietekmē viņas mantisko stāvokli.

Kā atzīts judikatūrā (*sk. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 20.11.2013. spriedums lietā Nr.SKC-1981/2013*), Civilprocesa likuma 43.panta ceturtās daļas norma, kad, ievērojot fiziskās personas mantisko stāvokli, tiesa pilnīgi vai daļēji atbrīvo to no tiesas izdevumu samaksas valsts ienākumos, attiecināma arī uz atbildētāju.

Apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas spriedumu iesniedza arī /pers. F/, norādot, ka pārsūdz spriedumu daļā, ar kuru noraidīta viņas prasība.

Apelācijas sūdzībā norādīti šādi apsvērumi.

Tiesa norādīja, ka izziņas nevar būt pierādījums, ka uz 2009.gada 27.martu, kad prasītāja atvēra kontu bankā un iemaksāja 14 000 *euro*, viņai bija naudas uzkrājums šādā apmērā, jo katrai ģimenei ir izdevumi mājokļa un sevis uzturēšanai.

Tomēr no minētā nav konstatējams, ka izdevumi bijuši tādā apmērā, ka nav iespējams veikt uzkrājumus. Šāds pierādījumu novērtējums neatbilst Civilprocesa likuma 97. pantā un 193.panta piektajā daļā noteiktajam.

To, ka prasītāja ar vīru spēja uzkrāt 14 680 *euro*, apliecina naudas uzkrājumu aprēķins pēc nodokļu nomaksas par laika periodu no 2005.gada jūlija, kas ir gadu pēc /pers. H/ kāzām, kura laikā vīrs atmaksāja dēla kāzām (kuras notika /datums/) paņemto kredītu, līdz 2009.gada martam ieskaitot.

Aprēķinā ņemta vērā VID izziņās par prasītājas un viņas vīra ienākumiem pēc nodokļu nomaksas ietvertā informācija un informācija Centrālās statistikas pārvaldes datubāzē par pilnu iztikas minimumu attiecīgajos gados. No aprēķina redzams, ka no 2005.gada jūlija līdz 2009.martam prasītājai ar vīru bija iespējams uzkrāt 17 313,85 *euro*.

Papildus minētajam, prasītāja par mātes īpašuma pārdošanu saņēma skaidru naudu 2000 LTL jeb 579,24 *euro,* kas kopā ar uzkrājumu ir 17 893,09 *euro*.

Apstāklis, ka prasītāja ar vīru veica uzkrājumus un ar naudas līdzekļiem rīkojās taupīgi, izriet no liecinieku liecībām, kuri norādīja, ka ģimene nebija turīga. No kā secināms, ka prasītājas un viņas vīra dzīvesveids un tēriņi nebija tādi, kas liktu domāt, ka viņi ir turīgi.

Liecinieku liecības par to, ka ģimene dažreiz aizņēmās naudu, kuru atmaksāja dēls /pers. H/, ka prasītājs ņēma kredītu dēla kāzām vai ka /pers. H/ apmaksāja brāļa bēres, nepierāda, ka uz 2009.gada 27.martu prasītājai ar vīru nebija iespējams un viņi neuzkrāja 14 680 *euro.*

Atbildētājas pieņēmums, ka /pers. H/ neglabāja naudu savā bankas kontā uzturlīdzekļu piedziņas dēļ, nav pierādīts, kā arī tiesas vērtējums attiecībā uz to neatbilst Civilprocesa likuma 97.panta pirmajai daļai. Apstāklis, ka /pers. H/ izņēma no sava konta kādu naudu, nepadara par neiespējamu šo summu konstatēt kā ieņēmumus. Līdz ar to, pat ja atkārtoti rastos strīds par uzturlīdzekļiem, tiesa tāpat varētu konstatēt, kādi naudas līdzekļi ieskaitīti /pers. H/ kontā, pat, ja tie būtu izņemti.

Naudas līdzekļu izņemšana no bankas konta, lai tos atkal ieskaitītu citā- prasītājas kontā, ir pretēji loģikai, jo to varētu izdarīt ar pārskaitīšanu, par ko maksājama arī mazāka komisijas maksa.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta ceturtajai daļai, ja tiesa uzskatīja, ka ar /pers. P/ liecībām nav pierādīts, ka /pers. H/ 2009.gada vasaras sākumā atdeva viņam parādu 12 500 *euro*, bija jāpaziņo par to pusēm un jānosaka termiņš pierādījumu iesniegšanai, tomēr tiesa papildu pierādījumus nepieprasīja.

Faktu, ka /pers. H/ 2009.gada vasaras sākumā atdeva /pers. P/ parādu, var apliecināt viņa meita /pers. A0/, kura to redzēja.

Faktiskajai situācijai neatbilst /pers. S/ liecības, ka /pers. H/ finansiālās grūtības sākās pēc brāļa, kas nomira /miršanas datums/, bērēm, jo /pers. H/

kā jūrnieks neaizgāja reisā. /pers. S/ bija /pers. H/ brāļa nevis viņa labs draugs un nebija informēts par /pers. H/ finansiālo stāvokli.

Latgales apgabaltiesas 2006.gada 18.septembra spriedumā lietā Nr.C12155105 konstatēts, ka līdz 2005.gada augustam /pers. H/ kā virpotājs uz kuģiem saņēma mēnešalgu 1529 USD, 2005.gada 25.augustā viņam piešķirts bezdarbnieka statuss. No 2006.gada 13.jūnija, strādājot kuģu būvētavā, /pers. H/ vidējā darba alga bija 163 Ls, un no viņa piedzīti uzturlīdzekļi meitas uzturam 90 Ls mēnesī. /pers. H/ šajā lietā paskaidroja, ka jūrā doties neplāno, jo vēlas paaugstināt savu zināšanu līmeni. Minēto apliecina 2008.gada 1.jūlijā /pers. H/ izsniegtais /Mācību iestāde/diploms par kvalifikācijas- sardzes mehāniķis- piešķiršanu.

Šie apstākļi apliecina, ka arī pirms sava brāļa bērēm /pers. H/ finansiālā situācija nebija tāda, ka nebūtu vajadzības aizņemties, kā arī to, ka /pers. S/ par to nebija informēts.

/pers. G/ paskaidrojumos arī norādīja, ka pēc tam, kad /pers. H/ vairs negāja jūrā (pēc 2005.gada augusta), viņam bija grūtības ar naudu.

No /pers. P/ liecībām izriet, ka /pers. H/ vasaras sākumā atmaksāja viņam laika periodā no 2006. līdz 2008.gadam aizdoto naudu, kopsummā ar procentiem- 12 500 *euro*. Aizņēmuma nepieciešamību apliecina gan tas, ka /pers. H/ periodiski bija bez darba, bet no 2006.gada 13.jūnija viņa darba alga bija 231,93 *euro*, no kuras bija jāmaksā uzturlīdzekļi 128,06 *euro*.

Lai gan tiesa kritiski vērtēja liecinieku /pers. O/, /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecības par to, ka 2010.gada 7.janvārī prasītāja viesu klātbūtnē iedeva /pers. H/ naudu un pateica, ka tas ir aizdevums, uzskatot tās par mazticamām, tomēr nav konstatēts, ka šo personu liecības uzskatāmas par nepieļaujamām vai ka tās būtu nepatiesas, vai šīs personas nevarētu liecināt. Atbilstoši Civilprocesa likuma 108.panta prasībām personas personīgi ieradās tiesā un deva patiesas liecības par zināmiem apstākļiem, kā arī atbildēja uz jautājumiem.

Tas, ka visu liecinieku liecības novērtētas kā mazticamas, neatbilst likumā noteiktai pierādījumu novērtēšanai, jo atbilstoši Civilprocesa likumam tiesa vai nu piešķir vai nepiešķir ticamību katram uz lietu attiecināmam pierādījumam, kā arī neatbilst prasītāju sniegto paskaidrojumu saturam.

No paskaidrojumiem viennozīmīgi izriet, ka prasītājas dēlam dotie naudas līdzekļi nebija dāvinājums, bet gan aizdevums, ko /pers. H/ arī apņēmās atdot. Prasītāji nenorādīja, ka prasītāja, dodot naudu dēlam, neteica, ka tas ir aizdevums. Ievērojot minēto, nav konstatējamas pretrunas liecinieku un prasītāju liecībās, jo liecinieku liecības faktiski apstiprina prasītāju norādīto, ka /pers. F/ iedeva dēlam naudu un pateica, ka tas ir aizdevums.

Tādēļ tiesas secinājums, ka liecinieku liecības ir mazticamas, nav pamatots. Tā kā ar liecinieku liecībām ir pierādīts, ka prasītāja iedeva dēlam naudu kā aizdevumu, konstatējams, ka starp prasītāju un viņas dēlu noslēgts mutisks aizdevuma līgums. Tādēļ atbildētājai ir pienākums atmaksāt prasītājai aizdevumu 14 680 *euro*.

Prasītājas ienākumi kopš prasības iesniegšanas nav palielinājušies un mantiskais stāvoklis nav uzlabojies, tādēļ, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu, viņa lūdz atbrīvot no tiesāšanās izdevumu samaksas.

/pers. G/ rakstveida paskaidrojumos norādīja, ka uzskata atbildētājas apelācijas sūdzību par nepamatotu šādu apsvērumu dēļ.

Prasības pieteikumā norādītos faktus par aizdevuma došanu /pers. H/, kā arī to, ka viņš viesu klātbūtnē pie galda iedevis /pers. H/ aploksni ar naudu, kas viesu klātbūtnē pārskaitīta, apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi. Proti, liecinieku liecības. Tādēļ, atbilstoši Civilprocesa likuma 104.panta pirmajai daļai, prasības pieteikumā norādītie paskaidrojumi atzīstami par pierādījumiem.

Ņemot vērā prasītāja vecumu, apjukumu, lielo uztraukumu, kas rada strauju asinsspiediena maiņu, viņa sliktā pašsajūta 2017.gada 26.janvārī tiesas sēdē nav nekas neparasts. Nav pamatots apelācijas sūdzībā izdarītais pieņēmums par to, ka tādējādi prasītājs mēģinājis saskaņot savus paskaidrojumus ar liecinieku liecībām. Turklāt tiesai, novērtējot paskaidrojumus, jāņem vērā arī personas spēja dot vērtējumu faktiem un vispārīgais psihiskais un emocionālais stāvoklis.

Kaut arī šie 2017.gada 26.janvāra paskaidrojumi par tādiem papildus apstākļiem kā naudas skaitīšanas veidu, banknotēm vai teikto aploksnes pasniegšanas brīdī nebija konsekventi, taču tie bija konsekventi visās tiesas sēdēs par prasības pamatā esošajiem faktiem. Proti, naudas kā aizdevuma došanu un naudas summu un valūtu. Šos paskaidrojumus apstiprināja arī liecinieki.

Liecinieku liecības uzskatāmas par pierādījumiem, kas apliecina prasītāja dotā aizdevuma faktu, apmēru un valūtu, jo nav konstatējams, ka tās būtu uzskatāmas par nepieļaujamām vai ka par lieciniekiem būtu bijušas personas, kuras nevar izsaukt un pratināt, kā arī liecības nav pamata uzskatīt par pretrunīgām.

No 2010.gada 18.janvāra aizdevuma līguma Nr.2010-8-HK noteikumiem izriet, ka aizdevumu /pers. H/ varēja saņemt ne agrāk kā divu darba dienu laikā pēc hipotēkas ierakstīšanas zemesgrāmatā.

Hipotēka ierakstīta zemesgrāmatā 2010.gada 28.janvārī. Savukārt no 2010.gada 28.janvāra pirkuma līguma 2.3.1.punkta izriet, ka /pers. H/ līdz pirkuma līguma noslēgšanai jau bija samaksājis pārdevējam 16 000 EUR, kas pārsniedz no /pers. F/ saņemtā aizdevuma summu. Savukārt puses bija vienojušās par pilnu cenu 24 000 EUR.

No minētā izriet, ka vēl pirms pirkuma līguma parakstīšanas /pers. H/ bija nepieciešama lielāka summa nekā no /pers. F/ saņemtais aizdevums. Turklāt laikā, kad /pers. H/ no prasītājiem bija aizņēmies kopsummā 20 680 EUR (14 680+6000), kā arī paziņoja, ka pietrūkst vēl 4000 EUR, kas kopā būtu 24 680 EUR- pietiekami norunātās pirkuma maksas 24 000 EUR samaksai, aizdevuma līgums ar banku vēl nebija noslēgts.

Apstāklim, ka pēc aizdevuma saņemšanas no bankas kopējā aizdevuma summa pārsniedza pirkuma maksu, nav nozīmes, jo brīdī, kad prasītājs naudu aizdeva, tā bija nepieciešama nekustamā īpašuma iegādei. Nav nozīmes, kādām vajadzībām vēlāk nauda iztērēta, kā pamatoti norādīts spriedumā.

Prasītājs lūdz atbildētājas apelācijas sūdzību noraidīt.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītāja /pers. F/ uzturēja apelācijas sūdzību pēc tajā norādītajiem motīviem un lūdza pilnīgi apmierināt prasību.

Apelācijas instances tiesas sēdē atbildētājas pilnvarotā persona zvērināta advokāte Rita Jureviča uzturēja apelācijas sūdzību pēc tajā norādītajiem motīviem un lūdza pilnīgi noraidīt /pers. F/ un /pers. G/ prasības.

Apelācijas instances tiesas sēdē /pers. G/ nepiekrita atbildētājas apelācijas sūdzībai un lūdza apmierināt celto prasību par parāda piedziņu.

Motīvu daļa

Noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesai, pārbaudījusi un novērtējusi pirmās instances tiesā nopratināto liecinieku liecībās esošās ziņas un rakstveida pierādījumus, Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka /pers. F/ un /pers. G/ prasības kā nepamatotas ir noraidāmas.

Civilprocesa likuma 426.panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Turklāt saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta otro daļu apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances tiesā. Prasības priekšmeta un pamata grozījumi nav pieļaujami.

Tādējādi lietā izskatāms strīds par parāda piedziņu no /pers. E/ /pers. F/un /pers. G/ labā, jo atbildētāja kā /datums/miršā /pers. H/ mantiniece noteiktajā kārtībā nesamaksāja pamatparādu par aizdevumu /pers. F/ 14 680 *euro* un /pers. G/ 6 000 *euro*.

Pirmās instances tiesa nodibinājusi, ka saskaņā ar mantojuma apliecību 2016.gada 9.maijā /pers. E/ tika apstiprināta mantojuma tiesībās uz

/miršanas datums/ miruša tēva /pers. H/ mantojumu (lietas 1.sējuma 17.lapa).

Minētie pirmās instances tiesas konstatētie fakti apelācijas vai pretapelācijas sūdzībā nav apstrīdēti un tādējādi, atbilstoši Civilprocesa likuma 430.panta trešās daļas noteikumiem, apelācijas instances tiesā nav jāpārbauda.

Apelācijas sūdzībā prasītāja /pers. F/ norādīja, ka lietā ir iegūti pierādījumi par aizdevuma līguma noslēgšanu starp viņu un viņas dēlu /pers. H/, proti, 2009.gada 28.decembrī - par 2000 *euro*, 2009.gada 29.decembrī - par 2000 *euro,* 2010.gada 7.janvārī - par 10 680 *euro.* Prasītāja uzvēra, ka aizdevuma līgums ir reāllīgums un tas nozīmē, ka līguma noslēgšanas obligāta sastāvdaļa ir naudas nodošana, kas apstiprinās ar liecinieku liecībās esošajām ziņām.

Apelācijas sūdzībā atbildētājas pārstāve Rita Jureviča norādīja, ka lietā nav iegūti ticami pierādījumi par aizdevuma līguma noslēgšanu starp /pers. H/ un prasītāju /pers. G/, jo liecinieku liecībās esošās ziņas par naudas nodošanu ir pretrunīgas. Turklāt pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka nepilngadīgā mantiniece /pers. E/ atbild par mantojuma atstājēja parādiem tikai šā mantojuma apmērā (*Civillikuma 711.pants*).

Saskaņā ar Civillikuma 1403.pantu tiesisks darījums ir atļautā kārtā izdarīta darbība tiesisku attiecību nodibināšanai, pārgrozīšanai vai izbeigšanai. Tas ir tiesību subjekta gribas akts.

Tāpat līdzēju gribas izteikums ir katra tiesiska darījuma pamatelements (Civillikuma 1427.pants). Tas ir personas gribas izpaudums, kas vērsts uz noteiktu tiesisku seku iestāšanos.

Tiesiskais darījums ir nozīmīgākais juridiskais instruments, kuru indivīdi, darbojoties privāto tiesību jomā, izmanto savu mantisko un nemantisko interešu īstenošanai. Iespēja brīvi veidot tiesiskās attiecības, noslēdzot tiesiskos darījumus, ir civiltiesībās valdošā privātautonomijas principa, kas sevī ietver arī līguma satura izvēles brīvību, būtiskākā izpausme.

Līguma satura izvēles brīvība sniedzas tiktāl, ciktāl to neierobežo likuma imperatīvās normas. Tā kā saistību tiesiskās attiecības saista tikai pašus līdzējus, neskarot trešo personu tiesības un intereses, tad saistību tiesībās līguma satura izvēles brīvība ir ļoti plaša. Līguma saturs nedrīkst būt prettiesisks (*K. Balodis. Ievads civiltiesībās. Apgāds Zvaigzne ABC, 2007., 150., 178.- 179.lpp.*).

Tiesību doktrīnā, skaidrojot Civillikuma 1533.pantā ietvertā regulējuma būtību, izteiktas šādas atziņas. Lai līgumu uzskatītu par noslēgtu, ir nepieciešami vismaz četri priekšnoteikumi: 1) pilnīga vienošanās, 2) līguma būtiskās sastāvdaļas, 3) nolūks savstarpēji saistīties; 4) pienācīga forma (Civillikuma 1533.pants). *(K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 41.lpp.).*

Tātad viens no tiesiska darījuma sastāva elementiem ir darījuma sastāvdaļas - darījuma saturā ietvertie noteikumi un tās iedala būtiskās vai dabiskās, vai nejaušās (Civillikuma 1469.pants).

Darījuma būtiskās sastāvdaļas ir tas viss, kas nepieciešams kāda konkrēta tiesiska darījuma jēdzienam un bez kā pats nodomātais darījums nav iespējams (Civillikuma 1470.pants). Ar šīm sastāvdaļām saprot nodomātā tiesiskā darījuma jēdziena pazīmes, kas parasti ir tieši paredzētas likumā, piemēram, pirkuma līgumam tās ir noteiktas Civillikuma 2002.pantā. Būtiskajās sastāvdaļās neko nevar pārgrozīt, pat arī darījuma dalībniekiem savstarpēji vienojoties, jo tādējādi nodomātais darījums vai nu vispār nav uzskatāms par noslēgtu, vai arī varbūtēji noslēgts kāds cits darījums *(sk. E.Kalniņš. Privāttiesību teorija un prakse. Raksti privāttiesībās- Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2005, 147.-148.lpp.).*

Aizdevuma līguma raksturojošās pazīmes ir ietvertas Civillikuma 1934.pantā, kurā noteikts, ka ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošanā īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas paša šķiras un labuma lietās.

Tātad no minētā secināms, ka aizdevuma līguma ir reāllīgums, tā noslēgšanas obligāta sastāvdaļa ir naudas vai lietas nodošana.

Civillikuma izpratnē tiesiskie darījumi no formas viedokļa var būt: 1)mutiski; 2)noslēgti ar konkludentām darbībām; 3)noslēgti vienkāršā rakstiskā formā; 4)noslēgti notariālā formā vai citādi publiski apliecināti.

Šajā gadījumā abi prasītāji norāda, ka attiecībā uz abu aizdevuma līgumu klauzulu ir ievērota parasta mutiska forma.

Pirmās instances tiesas sēdē abu prasību pierādīšanai tika nopratināti liecinieki /pers. O/(2017.gada 23.marta tiesas sēdes protokolā kļūdaini norādīts liecinieka vārds /vārds/), /pers. P/, /pers. S/, /pers. R/ (lietas 2.sējuma 15.-18.lapa).

Gan prasītāja /pers. F/, gan prasītājs /pers. G/ iesniedza pierādījumus par ienākumiem strīdus laika periodā (1.sējuma 143.-144., 147.-151., 162., 166., 175.lapa, 2.sējuma 2.-3, 7.-10.lapa, lietas Nr. 12356616 19.-23.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.pantā noteikto pierādījumu novērtēšana ir izziņas process, kas ietver kā loģiskos, tā arī tiesiskos aspektus. Respektīvi, tiesa loģiski apsver un analizē pierādījumus, nosaka to ticamību un pieļaujamību, apvieno esošās ziņas vienotā pierādījumu sistēmā, noraida konkrētas versijas u.tml.

Tiesību doktrīnā norādīts, ka novērtējot liecības, "tiesnesim vajadzīga divkārša apdomība, un tam ir sevišķs pienākums stingri kritiski izturēties pret liecinieku liecībām, it sevišķi tad, ja tās savā starpā ir pretrunīgas. Apdomīgam tiesnesim te stāv priekšā sevišķi grūts uzdevums. Atmetot liecinieku noraidīšanu, likumdevējs rēķinājās tieši ar to, ka tiesa pratīs kritiski izturēties pret tās grupas liecinieku liecībām, kurus (..) varēja noraidīt, kā šaubīgus" (*V.Bukovskis Civīlprocesa mācības grāmata. R.:Autora izdevums, 1933, 365.lpp.*).

Izpildot Civilprocesa likuma 97.pantā noteikto, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka liecinieku /pers. O/, /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecību ticamība nav pietiekoša.

Šai sakarā Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka, vērtējot liecinieku liecībās esošās ziņas, nevar vērtēt tikai konkrētas frāzes, bet liecības ir jāvērtē to saturiskā kopumā.

Tā, liecinieks /pers. O/ kā prasītājas /pers. F/ vīrs ir juridiski ieinteresēts lietas iznākumā. No tiesas sēdes protokola redzams, ka tiesa vairākkārt izteica piezīmes prasītājai, jo viņa tiesas sēdē runāja liecinieka vietā.

Nenoliedzami, ka liecinieku /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecībās esošās ziņas par naudas nodošanu /pers. H/ pēc būtības sakrīt, taču, vērtējot minēto liecinieku liecību patiesīgumu, apelācijas instances tiesa ņem vērā, ka liecinieki ir /pers. F. un O./ ģimenes draugi.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka liecinieku /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecības satur pretrunas. Piemēram:

- liecinieks /pers. P/, apstiprinot aizdevuma noslēgšanas faktu ("vairāk nekā desmit tūkstoši") par labu /pers. F/, norāda, ka ģimene nebija turīga, jo pretējā gadījumā 2007. un 2008.gadā sava miruša brāļa bērēm un pieminekļa uzstādīšanai /pers. H/ nebūtu aizņēmies no liecinieka 6 500 *euro*;
- liecinieks /pers. S/ norādīja, ka viņš bija vecākā /pers. F. un pers. O/ dēla /pers. U/ labākais draugs, bet pēc tam arī /pers. H/ draugs, viņu uzaicināja uz ziemassvētku pasākumu 2010.gada 7.janvārī. Liecinieks precīzi nosauca abu aizdevumu summas, to atdošanas termiņu. Taču vienlaicīgi liecinieks norāda, ka /pers. H/ vecāki nav bagāti, bet zina, ka nauda, ko prasītāja aizdeva dēlam /pers. H/, bija vecāku uzkrājumi;
- lieciniece /pers. R/ precīzi nosauca abu aizdevumu summas, to atdošanas termiņu, bet paskaidroja, ka nezina, no kurienes /pers. F/ bija tāda nauda.

Ar minēto liecinieku liecību konstatētie fakti rada tiesai šaubas par abu strīdus aizdevumu noslēgšanu.

Prasības pieteikumā prasītāja /pers. F/ norādīja, ka ar vīru krāja naudu no 2005.gada jūlija līdz 2009.gada martam, minimāli to tērējot ģimenes izdevumiem.

Liecinieks/pers. O/ (prasītājas vīrs) arī apliecināja norādītos apstākļus par uzkrājumiem, taču, turpinot savas liecības pretēji prasības pieteikumā

norādītajam, apliecināja, ka viņi materiāli palīdzēja dēlam /pers. H/, kad viņam bija grūtības, tostarp arī uzturlīdzekļu maksāšanā, bet naudu dēls vienmēr atdeva.

/pers. F/, pretēji pašas vīra sniegtajām liecībām, apelācijas sūdzībā plaši aprakstīja, ka vairāku gadu garumā /pers. H/ bija materiālas grūtības un viņam vajadzēja aizņemties naudu, nenorādot, ka dēls vecākiem naudu atdeva.

Lietas izskatīšanas gaitā /pers. F/ nav izskaidrojusi, kāpēc dēlam /pers. H/ 2007. un 2008.gadā vajadzēja aizņemties naudu sava brāļa /pers. U/ (prasītājas dēla) bērēm un pieminekļa uzstādīšanai, ja vecākiem bija savi naudas uzkrājumi, kurus viņi sāka veidot 2005.gada jūlijā.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka lietā /pers. F/ iesniedza pierādījumus par saviem un sava vīra ienākumiem no 2005.gada jūlija līdz 2009.gada martam 17893,09 *euro* kopsummā. Savukārt, uzkrājumu summa, kuru prasītāja 2009.gada martā iemaksāja bankā, ir 14680 *euro*. Tādējādi pēc apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem minētajā laika periodā /pers. F/ ar vīru iztērēja 3 213 *euro*, vidēji mēnesī 76,50 *euro* (3 213 *euro* sadalīt uz 42 mēnešiem no 2005.gada jūlija līdz 2009.gada martam). Turklāt, kā jau norādīts iepriekš, saskaņā ar apelācijas sūdzībā norādīto, prasītāja ar vīru ilgstoši palīdzēja dēlam, kuram bija materiālas grūtības.

Minētā sakarā tiesa atzīst par vispārzināmu, ka cilvēkam uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem u.t.t. (*Civilprocesa likuma 96.panta pirmā daļa*). Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka ģimene no diviem cilvēkiem nevar iztikt no līdzekļiem 76,50 *euro* mēnesī.

Ievērojot norādītos apstākļus kopsakarā un savstarpējā sakarībā, balstoties uz loģiku un dzīvē gūtiem novērojumiem, Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka lietā netika gūts apstiprinājums /pers. F/ paustajam argumentam, ka no 2005.gada jūlija līdz 2009.gada martam viņi ar vīru uzkrāja naudu 14 680 *euro*, iztērējot minētajā laika periodā 3 213 *euro* (tā - apelācijas sūdzībā).

Tādējādi, vērtējot liecinieku liecības /pers. O/, /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecībās esošās ziņas par aizdevuma līguma noslēgšanu starp /pers. H/ un /pers. F/ kopsakarā ar rakstveida pierādījumos esošo informāciju, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka liecinieku liecības ir pretrunīgas un nevar radīt pareizu, objektīvai realitātei atbilstošu priekšstatu par strīda faktiem, līdz ar to tās vērtējamas kā nepārliecinošas.

Noskaidrots, ka saskaņā ar 2009.gada 19.marta pirkuma līgumu /pers. H/ pārdeva /pers. AA/ dzīvokļa īpašumu /adrese B/, un kustamu mantu par 44 000 *euro* (lietas 1.sējuma 155.-159.lapa).

Lietā nepastāv strīds, kā pēc minētā pirkuma līguma noslēgšanas /pers. H/ 2009.gada 20.martā dzēsa bankas kredīta saistības 25 500 *euro*, atlikušo pirkuma maksas daļu 15 900 *euro* viņš 2009.gada 25.martā izņēma no bankas konta (lietas 2.sējuma 7., 10.lapa).

/pers. F/ norādīja, ka ar minēto atlikušo pirkuma maksas daļu dēls dzēsa /pers. P/ parāda saistības 12 500 *euro* apmērā.

Pirmās instances tiesas sēdē /pers. P/ apstiprināja, ka pēc dzīvokļa pārdošanas /pers. H/ viņam atdeva parādu 12 500 *euro*.

Noskaidrots, ka 2009.gada 27.martā /pers. F/ bankas depozīta kontā skaidrā naudā iemaksāja 14 000 *euro*, kurus viņai izmaksāja: 2009.gada 28.decembrī – 2000 *euro*, 2009.gada 29.decembrī – 2000 *euro*, 2009.gada 30.decembrī – 10 687,13 *euro* (lietas 1.sējuma 3.lapa).

Ievērojot norādītos apstākļus, apelācijas instances tiesai rada šaubas liecinieka /pers. P/ liecībās un prasītājas /pers. F/ paskaidrojumos norādītais, ka pēc dzīvokļa pārdošanas /pers. H/ viņam atdeva parādu 12 500 *euro*.

Apelācijas sūdzībā prasītāja lūdza nopratināt liecinieci /pers. AL/ liecinieka /pers. P/ meitu (tā apelācijas sūdzībā), jo viņa redzēja, ka /pers. H/ atdeva parādu lieciniekam 2009.gada jūnijā.

Civillietu tiesas kolēģija pirms šīs lietas izskatīšanas pēc būtības noraidīja prasītājas pieteikto lūgumu par liecinieces nopratināšanu apelācijas instances tiesā. Konkrētajā gadījumā tiesa ņēma vērā, ka 2009.gada jūnijā, t.i., laikā, par kuru viņa varēja sniegt liecības, iespējama lieciniece bija nepilngadīga, viņai bija pilni 15 gadi.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 92.pantam tikai un vienīgi tiesa var noteikt, kuri pierādījumi ir nozīmīgi lietā būtisku apstākļu vai faktu noskaidrošanai. Izvērtējot pierādījumu attiecināmību, tiesa var ņemt vērā arī, vai pierādījumi lietā ir pietiekami, kā arī vai citi pierādījumi nav lieki un nevajadzīgi apgrūtinoši lietas izskatīšanai (*Civilprocesa likuma 94.pants*). Līdz ar to lietas dalībnieka lūguma noraidīšana ir tiesas kompetences jautājums un tas vien, ka apelācijas instances tiesa pieteikto lūgumu noraidījusi, nenozīmē, ka tiesa pieļāvusi pārkāpumu.

Kā arī lietā iesniegts Latgales apgabaltiesas 2006.gada 18.septembra spriedums, ar kuru no /pers. H/ meitas /pers. E/ uzturēšanai piedzīti uzturlīdzekļi Ls 90, kas liecina, ka attiecības starp /pers. E/ vecākiem jautājumā par uzturlīdzekļiem bija saspringtas (lietas 1.sējuma 94.- 96.lapa).

Savukārt, Civillietu tiesas kolēģijai rada ticamību atbildētājas pārstāves Ritas Jurevičas paskaidrojumos izteiktā versija, ka pēc dzīvokļa pārdošanas /pers. H/ nodeva mātes rīcībā atlikušos naudas līdzekļus, kurus prasītāja iemaksāja bankā depozīta konta atvēršanai un atdeva 2010.gada janvārī jaunā dzīvokļa iegādei. Respektīvi, kā jau minēts iepriekš, lietā netika gūts apstiprinājums /pers. F/ argumentam, ka no 2005.gada jūlija līdz 2009.gada martam viņi ar vīru uzkrāja naudu 14 680 *euro*. Proti, /pers. F/ nevarēja aizdot dēlam naudu 14 680 *euro*, jo tādas naudas summas, kas piederētu viņai, nav bijis. Respektīvi, prasītāja atdeva /pers. H/ viņam pašam piederošo naudu, kas palika pēc nekustamā īpašuma pārdošanas 2009.gada 19.martā.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa uzskata, ka lietā nav pierādīts, ka ir iestājušās Civillikuma 1533.pantā paredzētās sekas, t.i., aizdevuma līgums starp /pers. F/ un /pers. H/ par 14 680 *euro* noslēgts mutiskā formā.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pierādījumu jēdzienu, pieņemšanu un novērtēšanu noteic Civilprocesa likuma 15.nodaļas normas, kas izvirza pietiekoši konkrētas prasības pierādījumu pārbaudes un novērtēšanas jomā, tostarp arī to, ka pierādījumi vērtējami vispusīgi, pārbaudot katra pierādījuma būtību. Tādēļ prasītājas norādei, ka pirmās instances tiesa konsekventi nepiemēroja Civilprocesa likuma 95. un 105.pantu, nav izšķirošas nozīmes visu lietas faktisko apstākļu noskaidrošanā kopsakarā un savstarpējā sakarībā apelācijas instances tiesā. Tas, ka prasītāja ir neapmierināta ar pirmās instances tiesas pierādījumu novērtēšanas rezultātu, nenozīmē, ka tiesa nav pienācīgi novērtējusi pušu iesniegtos pierādījumus. Turklāt „no vienas puses tā (t.i., pierādījumu novērtēšanas metode) neierobežo tiesu pierādījumu vērtēšanā, bet no otras puses, uzliek tiesai pienākumu sīki iedziļināties katra pierādījuma būtībā, salīdzinot to ar citiem un piešķirt tam to nozīmi, kādu tas pelna pēc savas iekšējās vērtības" *(V.Bukovskis. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga:Autora izdevums, 1933.g., 349.lpp.).*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 104.pantu pušu paskaidrojumi ir pierādīšanas līdzeklis civilprocesā, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi.

Kā norādīts juridiskajā literatūrā, puses prasības tiesvedībā ir apstrīdēto materiāltiesisko attiecību subjekti. Tādēļ prasītājam, atbildētājam un personām, kuras aizstāv savas tiesības un intereses, vislabāk ir zināmi strīda faktiskie apstākļi, kuri jānoskaidro tiesai (*A.Līcis. prasības tiesvedība un pierādījumi. R.:Tiesu namu aģentūra, 2003, 93.lpp.*).

Līdz ar to konkrētajā situācijā liela nozīme ir prasītāja /pers. G/ sniegtajiem paskaidrojumiem par aizdevuma līguma noslēgšanu un tā nosacījumiem, jo prasītājs norāda, ka strīdus līgums noslēgts mutiskā formā.

Tā, /pers. G/ 2017.gada 26.janvāra tiesas sēdē paskaidroja, ka naudu /pers. H/ iedeva 2010.gada 7.janvārī viesu klātbūtnē, uzverot vairākas reizes, ka pie naudas nodošanas nekādu sarunu par naudas atdošanu un citiem vienošanās nosacījumiem nav bijis.

Kā pareizi norādīts apelācijas sūdzībā, pretrunīgi ir /pers. G/ paskaidrojumi par naudas pārskaitīšanas faktu. Uz jautājumu, vai kāds aploksni vēra vaļā, prasītājs atbild: priekš kam, ka viņš /pers. H/ atnesa, nevis kādam citam (2017.gada 23.janvāra audioprotokola ieraksta laiks 2:03:30). Savukārt uz

jautājumu, vai /pers. H/ izņēma naudu no aploksnes, audioierakstā dzirdams, kā /pers. F/ viņam saka priekšā atbildi "Jā", pēc kuras /pers. G/ paskaidroja, ka naudu izņēma no aploksnes un rokās skaitīja (2:04:35). /pers. G/ izvairījās no atbildes, kā tika pārskaitīta nauda, sakot ka, "kā viņam vajadzēja, tā pārskaitīja", bet vēlāk norādīja, "ka neatceras, vai /pers. H/ naudu skaitīja" (2:17:40).

Tādējādi, no paša prasītāja paskaidrojumiem 2017.gada 26.janvārī var secināt, ka nekādas aizdevuma detaļas, tostarp par naudas kopsummu un atdošanas laiku, viesu klātbūtnē netika apspriestas, izskanēja frāze "kā mēs vienojāmies", un naudu /pers. H/ viesu klātbūtnē, ja arī ir pārskaitījis, tad tikai turot rokās.

Savukārt, nākamajā tiesas sēdē 2017.gada 23.martā prasītājs paskaidroja, ka nesaprata viņam uzdotos jautājumus veselības stāvokļa dēļ, un precizēja, ka, atdodot naudu /pers. H/, viesu klātbūtnē nosauca summu un atdošanas termiņu.

Pirmās instances tiesas sēdē 2017.gada 23.martā liecinieki /pers. O/, /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecināja, ka /pers. G/, nododot /pers. H/ aploksni ar naudu, nosauca summu – "kā vienojamies – 6000 *euro*", turklāt šo naudu /pers. H/ pārskaitīja uz galda visu viesu klātbūtnē.

No minētā var secināt, ka saskaņā ar prasītāja paskaidrojumiem nekādas aizdevuma detaļas viesu klātbūtnē nav apspriestas, izskanēja tikai frāze: "kā mēs vienojāmies", un naudu /pers. H/ viesu klātbūtnē, ja arī pārskaitīja, tad tikai turot rokās.

Prasītāja aizbildināšanās, ka iepriekšējā tiesas sēdē viņš jutās slikti un varēja kaut ko nepareizi izklāstīt, vērtējama kā mēģinājums saskaņot paša paskaidrojumus par viņa aizdevumu ar liecinieku liecībām, kuri pratināti nākošajā tiesas sēdē.

Apelācijas instances tiesā prasītāji atkārtoja, ka /pers. H/ aizņēmās naudu jaunā dzīvokļa iegādei. Saskaņā ar 2010.gada 18.janvāra pirkuma līgumu /pers. H/ par 24 000 *euro* nopirka dzīvokļa īpašumu/adrese A/, un kustamu mantu (lietas 1.sējuma 25.-29.lapa). Tātad, pirkuma līguma noslēgšanai /pers. H/ bija nepieciešami 24 000 *euro*.

Saskaņā ar 2010.gada 18.janvāra aizdevuma līgumu Nordea Bank Finland Plc /pers. H/, /pers. F/ un /pers. O/ dzīvokļa īpašuma /adrese A/, iegādei tika piešķirts aizdevums 8 000 *euro* (lietas 1.sējuma 32.-36.lapa).

Tādējādi, no prasītāju paskaidrojumiem, liecinieku liecībām, aizdevuma līguma seināms, ka /pers. H/ pavisam dzīvokļa iegādei aizņēmās naudu 28 680 *euro* apmērā, kura ir lielāka par minētā īpašuma pirkuma maksu, taču neviens no prasītājiem vai lieciniekiem nenorādīja, ka /pers. H/ aizņēmās naudu arī kādam citam nolūkam.

Apelācijas instances tiesa ņem vērā, ka pēc aizdevuma līguma 5 gadu termiņa izbeigšanās (līguma termiņš no /pers. G/ un liecinieku vārdiem) prasītājs strīdus aizdevuma saistības rakstiskā formā arī nav sakārtojis.

Tādējādi saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.pantu, vērtējot liecinieku /pers. O/, /pers. P/, /pers. S/ un /pers. R/ liecības esošās ziņas par aizdevuma līgumu noslēgšanu starp /pers. H/ un /pers. G/ kopsakarā ar paša /pers. G/ sniegto informāciju, rakstveida pierādījumos esošo informāciju, Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka liecinieku liecības ir pretrunīgas un nevar radīt pareizu, objektīvai realitātei atbilstošu priekšstatu par strīda faktiem, līdz ar to tās vērtējamas kā nepārliecinošas.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa uzskata, ka lietā nav pierādīts, ka ir iestājušās Civillikuma 1533.pantā paredzētās sekas, t.i., aizdevuma līgums starp /pers. G/ un /pers. H/ 2010.gada 7.janvārī par 6000 *euro* noslēgts mutiskā formā.

Minētā sakarā nav izšķirošāas nozīmes /pers. G/ iesniegtajiem pierādījumiem par viņa mantisko stāvokli.

Tādā veidā Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka /pers. F/ un /pers. G/ prasības par parāda piedziņu kā nepamatotas ir noraidāmas.

Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā, ka atbildētāja īstenoja ar Civilprocesa likuma 74.panta otrās daļas 10.punktu un 413.pantu piešķirtās tiesības iesniegt apelācijas sūdzību, kurā sniedza priekšstatu par strīda faktiem, pierādījumiem, tiesību normu traktējumiem un citiem apstākļiem. Apelācijas instances tiesa, ievērojot atbildētājas apelācijas sūdzības motīvus, noraidīja /pers. G/ prasību par parāda piedziņu, pēc būtības minētajā daļā izskatot lietu pretēji pirmās instances tiesas spriedumam.

Arī prasītāja /pers. F/ īstenoja ar Civilprocesa likuma 74.panta otrās daļas 10.punktu un 413.pantu piešķirtās tiesības iesniegt apelācijas sūdzību, kurā sniedza priekšstatu par strīda faktiem, pierādījumiem, tiesību normu traktējumiem un citiem apstākļiem. Apelācijas instances tiesa, neievērojot prasītājas apelācijas sūdzības motīvus, noraidīja prasību par parāda piedziņu, pēc būtības minētajā daļā izskatot lietu analoģiski pirmās instances tiesas spriedumam.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.

Tā kā /pers. F/ un /pers. G/ prasības noraidītas pilnīgi, tad no /pers. E/ prasītāju labā tiesas izdevumi nav piedzenami.

Atbildētājas pārstāve Rita Jureviča pieteica lūgumu par ar lietas vešanu saistīto izdevumu 700 *euro* par advokāta palīdzību pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā piedziņu.

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka normas par tiesāšanās izdevumiem ir iekļautas Civilprocesa likuma 4.nodaļā. Civilprocesa likuma 33.panta pirmā daļa noteic, ka tiesāšanās izdevumi ir tiesas izdevumi un ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

Ar lietas vešanu saistīto izdevumu veidus nosaka Civilprocesa likuma 33.panta trešā daļa un tie ir šādi:

1) izdevumi par advokāta palīdzību;
2) izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm;
3) ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi.

Kārtību un apmēru, kādā atlīdzināmi ar lietas vešanu saistītie izdevumi, reglamentē Civilprocesa likuma 44.pants. Atšķirībā no Civilprocesa likuma 41.panta, kas uzliek tiesai par pienākumu piespriest pusei, kuras labā taisīts nolēmums, radušos tiesas izdevumus, minētā tiesību norma vērsta uz to, lai ierobežotu prāvu zaudējušās puses atlīdzināmo izdevumu apmēru.

Atbilstoši šā panta otrajai un trešajai daļai šie izdevumi piespriežami no puses, kura prāvu zaudējusi.

Kā norādīts iepriekš, ar lietas vešanu saistītie izdevumi nepieder pie tiesas izdevumiem (*Civilprocesa likuma 33.panta norma*). Puses pēc vispārējiem noteikumiem nevar atbrīvot no pienākuma atlīdzināt izdevumus, kas saistīti ar lietas vešanu, ja tiesas spriedums nav viņām labvēlīgs. Līdz ar to prasītāji nav atbrīvoti no ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzības pienākuma prasību noraidīšanas gadījumā.

Satversmes 92.pantā noteikts, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. (..). Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

No minētās tiesību normas izriet, ka ikviena tiesības uz advokāta palīdzību saprotamas kā subjektīvās tiesības uz kvalificētas juridiskās palīdzības saņemšanu, proti, personai nolūkā aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā ir tiesības saņemt tai nepieciešamo juridisko palīdzību no personām, kas ir ieguvušas attiecīgās zināšanas un iemaņas.

Pēc būtības tiesības uz advokātu Satversmes 92.panta izpratnē ietver tiesības uz kvalificētu juridisko palīdzību un valsts pienākumu šādu palīdzību sniegt personām, kuras pašas nevar to atļauties. Šāds no Satversmes 92.panta izrietošais ikvienas personas tiesību uz advokāta palīdzību saturs nav izsmeļošs, tas var tikt paplašināts, bet ne ierobežots (*skat. Satversmes tiesas 2003.gada 27.jūnija sprieduma lietā Nr.2003-04-01 secinājumu daļas 5.punktu*).

Likumdevēja mērķis, nosakot Satversmē ikviena tiesības uz juridisko palīdzību kā tiesību uz taisnīgu tiesu neatņemamu sastāvdaļu, bija nodrošināt

visām personām kā civilprocesā, tā administratīvajā procesā, krimināprocesā un Satversmes tiesas procesā savlaicīgu, pieejamu un kvalitatīvu juridisko palīdzību. Tas balstās uz vienu no svarīgākajiem nacionālo un starptautisko tiesību principiem – taisnīguma principu. Eiropas Savienības pamattiesību hartas 47.panta otrā daļa noteic, ka ikvienam ir tiesības saņemt konsultāciju, kā arī tiesības uz aizstāvību un pārstāvību. Tādējādi tiesības uz kvalificētu juridisko pārstāvību ir personas (gan fiziskās, gan juridiskās) pamattiesības, kas nodrošina citu tiesību īstenošanu.

Tādējādi, pusei, kas uzskata, ka tās subjektīvās tiesības ir traucētas un tai nepieciešams novērst šo aizskārumu, ir tiesības uz savu aizskarto vai apstrīdēto civilo tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizsardzību tiesā.

Civilprocesa likuma 44.panta trešā daļa noteic prasītāja pienākumu atmaksāt atbildētājam izdevumus lietas vešanai ar nosacījumu, ja prasība noraidīta pilnīgi.

Strīda ierosināšana tiesā atzīstama par pamatotu arī tad, ja prasība apmierināta daļēji. Tikai tad, ja prasība noraidīta, kas nozīmē, ka atbildētājs nebija devis iemeslu prasības celšanai, strīda ierosināšana tiesā atzīstama par nepamatotu. Konkrētajā gadījumā /pers. F/ un /pers. G/ prasības noraidītas pilnīgi, līdz ar to prasītājiem ir jāatlīdzina ar lietas vešanu saistītie izdevumi par advokāta palīdzību.

Šo izdevumu atlīdzināšanas kārtību un apmēru reglamentē Civilprocesa likuma 44.pants, kura pirmās daļas 1.punkta "b" apakšpunkts noteic, ka atlīdzināmie izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa ir no 8 501 *euro* līdz 57 000 *euro*, - to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 *euro*.

Civilprocesa likuma 44.panta piektajā daļā noteikts, ka tiesa var noteikt mazāku apmēru atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai, ievērojot taisnīguma un samērīguma principu, kā arī izvērtējot objektīvus ar lietu saistītos apstākļus, it īpaši - lietas sarežģītības un apjomīguma pakāpi, tiesas sēžu skaitu lietas izskatīšanas laikā un tiesu instanci, kurā prasība tiek izskatīta.

Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka civillieta ir sarežģīta, zvērināta advokāte Rita Jurevičа piedalījās vairākās tiesas sēdēs pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesas sēdē, noformēja rakstveida paskaidrojumus sakarā ar celtajām prasībām un apelācijas sūdzību.

Civillietu tiesas kolēģija, ievērojot taisnīguma principu, sasaistot to ar izklāstītiem apstākļiem, atzīst, ka nav pamata noteikt mazāku apmēru atlīdzināmo izdevumu advokāta palīdzības samaksai.

Līdz ar to no prasītājiem vienādās daļās (no katra – ½ daļa) atbildētājas labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi par advokāta palīdzību: no /pers. F/ - 350 *euro* apmērā, no /pers. G/ - 350 *euro* apmērā.

Noskaidrots, ka saskaņā ar Daugavpils tiesas 2017.gada 15.maija lēmumu /pers. E/, iesniedzot apelācijas sūdzību par pirmās instanses tiesas spriedumu, ar kuru apmierināta /pers. G/ prasība par parāda piedziņu, ir atbrīvota no valsts nodevas 474,74 *euro* samaksas (lietas 2.sējuma 66.lapa).

Noskaidrots, ka saskaņā ar Daugavpils tiesas 2017.gada 15.maija lēmumu /pers. F/, iesniedzot apelācijas sūdzību, daļēji 661,41 *euro* apmērā atbrīvota no valsts nodevas samaksas (lietas 2.sējuma 67.lapa).

Noskaidrots, ka saskaņā ar Daugavpils tiesas 2016.gada 12.oktobra lēmumu /pers. G/, iesniedzot prasības pieteikumu, daļēji 354,74 *euro* apmērā atbrīvots no valsts nodevas samaksas (lietas Nr.12356616 1.sējuma 32.lapa).

Civilprocesa likuma 42.panta otrā daļa noteic, ja prasību noraida, tiesas izdevumi, kas nav samaksāti iepriekš, piespriežami no prasītāja valsts ienākumos.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.panta pirmo daļu lietā aprēķināti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu nosūtīšanu pirmās instances tiesā 18,46 *euro* un apelācijas instances tiesā 2,52 *euro*, kopā 20,98 *euro*, kas nav samaksāti iepriekš (lietas 2.sējuma 31., 81.lapa).

Tiesai jāapsver, vai valsts nodevas un tiesas izdevumu piedziņa valsts ienākumos no prasītājiem, kuri ar tiesneša lēmumiem tika daļēji atbrīvoti no valsts nodevas samaksas, nenonāk pretrunā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturtajā daļā ietvertās normas jēgu un mērķi.

Kā norādīts judikatūrā, ir svarīgi noskaidrot, vai apstākļi, kas bijuši par pamatu atzinumam, ka atbildētājs mantiskā stāvokļa dēļ nav spējīgs samaksāt valsts nodevu tiesvedības laikā līdz sprieduma taisīšanai, ir mainījušies, piemēram, atbildētāja mantiskais stāvoklis uzlabojies tiktāl, ka viņš neatbilst maznodrošinātas personas statusam un līdz ar to nevar pretendēt uz pilnīgu atbrīvošanu no tiesas izdevumu atlīdzināšanas valstij *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2013.gada 20.novembra spriedums lietā Nr.SKC- 1981/2013)*.

Tādējādi tiesai jāvērtē apstākļu izmaiņas saistībā ar prasītāju mantisko stāvokli. Respektīvi, tiesas izdevumi valsts ienākumos būtu piespriežami tikai gadījumā, ja tiesa konstatē, ka prasītāju mantiskais stāvoklis ir tāds, lai samaksātu piespriestos tiesas izdevumus valsts ienākumos.

Pārbaudījusi apstākļus, Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka apstākļi, kas bija par pamatu prasītāju daļējai atbrīvošanai no valsts nodevas samaksas, nav mainījušies, viņu mantiskais stāvoklis nav uzlabojies, līdz ar to /pers. F/ un /pers. G/ ir samazināta maksātspēja.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā prasītājas /pers. F/ daļēja atbrīvošana no minētajiem tiesas izdevumiem par pavēstu piegādāšanu atbilst viņas finansiālajām iespējām un samērīguma apsvērumiem.

Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā prasītājas /pers. G/ daļēja atbrīvošana no valsts nodevas un minētajiem tiesas izdevumiem par pavēstu piegādāšanu atbilst viņa finansiālajām iespējām un samērīguma apsvērumiem.

Ņemot vērā norādīto, saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu apelācijas instances tiesa uzskata par pamatotu daļēji atbrīvot /pers. F/ un /pers. G/ no ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu 20,98 *euro* samaksas, kas radušies pirmās instances tiesā un apelācijas instances tiesā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantā noteikto no prasītājas /pers. F/ valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5 *euro*, bet pārējā daļā izdevumus uzņemas valsts. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantā noteikto no prasītāja /pers. G/ valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5 *euro,* bet pārējā daļā izdevumus uzņemas valsts.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta ceturto daļu apelācijas instances tiesa uzskata par pamatotu daļēji atbrīvot /pers. G/ no valsts nodevas 474,74 *euro* samaksas, nosakot piedzenamās valsts nodevas apmēru 150 *euro*, bet pārējā daļā valsts nodevas izdevumus uzņemas valsts. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantā noteikto no prasītāja /pers. G/ valsts labā piedzenama valsts nodeva 150 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.-434.pantu Latgales apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt pilnīgi /pers. F/ prasību pret /pers. E/ par parāda piedziņu.

Noraidīt pilnīgi /pers. G/ prasību pret /pers. E/ par parāda piedziņu.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, kuru pārstāv viņas dabiskā aizbildne /pers. I/, personas kods /personas kods/, labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta palīdzību 350 *euro* (trīs simti piecdesmit *euro*).

Piedzīt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, /pers. E/, personas kods /personas kods/, kuru pārstāv viņas dabiskā aizbildne /pers. I/, personas kods /personas kods/, labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus par advokāta palīdzību 350 *euro* (trīs simti piecdesmit *euro*).

Atbrīvot /pers.G/no valsts nodevas 324,74 *euro* samaksas valsts ienākumos.

Piedzīt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, valsts labā valsts nodevu 150 *euro* (viens simts piecdesmit *euro*).

Valsts nodeva samaksājama Valsts kases, reģistrācijas Nr.90000050138, kontā Nr.LV55TREL1060190911200, BIC kods: TRELLV22, maksājuma mērķis – procesa dalībnieka personas dati.

Daļēji atbrīvot /pers. F/ un /pers. G/ no ar lietas izskatīšanu saistītiem izdevumiem par tiesas pavēstu un citu dokumentu piegādi.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5 *euro* (pieci *euro*).

Piedzīt no /pers. G/, personas kods /personas kods/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5 *euro* (pieci *euro*).

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi samaksājami Tiesu administrācijas, reģistrācijas Nr.90001672316, kontā Nr.LV51TREL2190458019000, maksājuma uzdevumā norādot: saņēmēja iestāde – Valsts kase, kods – TRELLV22, maksājuma mērķis – 21499, dati lietas identificēšanai.

Noteikt /pers. F/ un /pers. G/ sprieduma daļā ar lietas vešanu saistīto izdevumu, valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma stāšanās likumīgā spēkā dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas – 2017.gada 11.oktobra, Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Latgales apgabaltiesā un samaksājot drošības naudu 300 *euro* kontā – saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa, reģistrācijas Nr.90000068892, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, konta Nr.LV83TREL8280010000000, ekonomiskās klasifikācijas kods: F22010010, norādot personas vai juridiskās personas datus.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Mežale

Tiesnese V.Sokolova

Tiesnese I.Tabore